

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

بررسی روند تغییرات شاخص های قیمت مصرف کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی کشور

«تیر ماه ۱۳۹۲ لغایت تیر ماه ۱۳۹۳»

معاونت بررسی های اقتصادی

مرکز گردآوری و تحلیل آمار

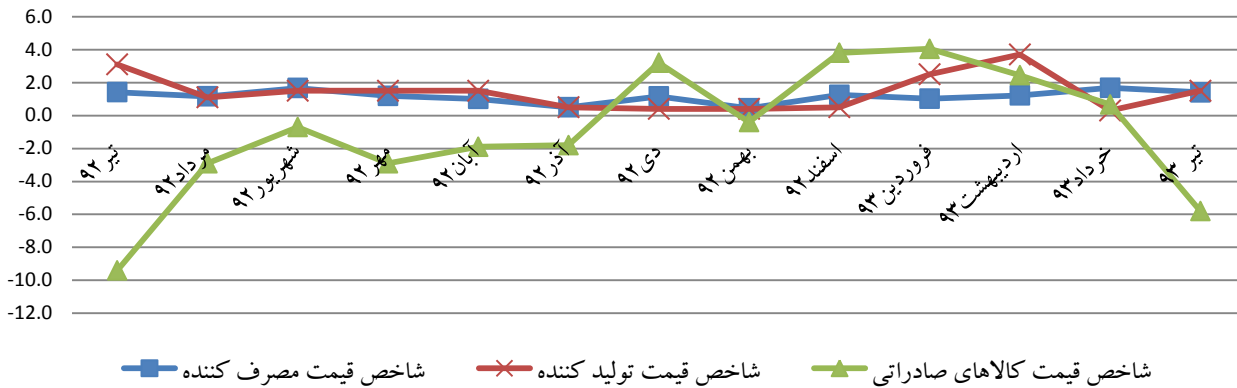
شاخص‌های قیمت یکی از مهمترین نماگرهای اقتصادی هستند که به عنوان دماسنج، وضعیت اقتصادی هر کشور را در تواتر زمانی مختلف مورد سنجش قرار می‌دهند. شاخص قیمت مصرف‌کننده، شاخص قیمت تولیدکننده و شاخص قیمت کالاهای صادراتی معیارهایی هستند که برای سنجش میزان قدرت خرید مصرف‌کنندگان، قدرت تولید تولیدکنندگان و توان صدور کالاهای صادراتی و همچنین تصمیمات اقتصادی در کوتاه مدت و بلند مدت کاربرد زیادی دارند. در ایران نیز بررسی روند این شاخص‌ها از سوی دولت و فعالان اقتصادی به خاطر رشد این شاخص‌ها در سال‌های اخیر، از اهمیت زیادی برخوردار بوده است که در این گزارش به بررسی روند این شاخص‌ها از تیرماه ۱۳۹۲ تا تیرماه ۱۳۹۳ پرداخته شده است.

جدول ۱- تغییرات شاخص قیمت مصرف‌کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی از تیر ۹۲ لغایت تیر ۹۳

سال ۱۳۹۳				سال ۱۳۹۲									شرح	
تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر		
۱۹۶٫۸	۱۹۴٫۰	۱۹۰٫۸	۱۸۱٫۵	۱۸۶٫۶	۱۸۴٫۳	۱۸۳٫۵	۱۸۱٫۴	۱۸۰٫۵	۱۷۸٫۷	۱۷۶٫۶	۱۷۳٫۷	۱۷۱٫۷	شاخص کل	شاخص قیمت مصرف‌کننده (۱۳۹۰=۱۰۰)
۱٫۴	۱٫۷	۱٫۲	۱٫۰	۱٫۲	۰٫۴	۱٫۲	۰٫۵	۱٫۰	۱٫۲	۱٫۷	۱٫۲	۱٫۴	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	
۱۴٫۶	۱۴٫۶	۱۶٫۶	۱۷٫۴	۱۹٫۷	۲۲٫۸	۲۸٫۸	۲۹٫۶	۳۱٫۹	۳۶٫۶	۴۱٫۶	۴۳٫۱	۴۴٫۰	درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه)	
۲۵٫۳	۲۷٫۷	۳۰٫۳	۳۲٫۵	۳۴٫۷	۳۶٫۷	۳۸٫۴	۳۹٫۳	۴۰٫۰	۴۰٫۴	۴۰٫۱	۳۹٫۰	۳۷٫۵	تورم ۱۲ ماهه	
۲۰۲٫۸	۱۹۹٫۸	۱۹۹٫۲	۱۹۲٫۰	۱۸۷٫۳	۱۸۶٫۴	۱۸۵٫۷	۱۸۴٫۹	۱۸۳٫۹	۱۸۱٫۲	۱۷۸٫۶	۱۷۵٫۹	۱۷۴٫۰	شاخص کل	شاخص بهای تولیدکننده (۱۳۹۰=۱۰۰)
۱٫۵	۰٫۳	۳٫۷	۲٫۵	۰٫۵	۰٫۴	۰٫۴	۰٫۵	۱٫۵	۱٫۵	۱٫۵	۱٫۱	۳٫۱	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	
۱۶٫۶	۱۸٫۴	۱۹٫۸	۱۷٫۳	۱۶٫۳	۱۷٫۷	۲۳٫۱	۲۸٫۰	۲۹٫۱	۳۲٫۰	۴۸٫۰	۴۷٫۴	۴۸٫۱	درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه)	
۲۴٫۹	۲۷٫۳	۲۱٫۶	۲۳٫۵	۲۵٫۹	۲۸٫۵	۳۱٫۱	۳۳٫۱	۳۴٫۲	۳۵٫۳	۳۵٫۹	۳۴٫۰	۳۲٫۱	تورم ۱۲ ماهه	
۲۷۰٫۲	۲۸۶٫۷	۲۸۴٫۸	۲۷۸	۲۶۷٫۲	۲۵۷٫۴	۲۵۸٫۴	۲۵۰٫۴	۲۵۵٫۱	۲۶۰٫۱	۲۶۸	۲۶۹٫۸	۲۷۷٫۹	شاخص کل	شاخص قیمت کالاهای صادراتی (۱۳۹۰=۱۰۰)
-۵٫۸	۰٫۷	۲٫۴	۴٫۰	۳٫۸	-۰٫۴	۳٫۲	-۱٫۸	-۱٫۹	-۲٫۹	-۰٫۷	-۲٫۹	-۹٫۴	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	
-۲٫۸	-۶٫۶	-۶٫۱	-۷٫۸	۱۱٫۲	-۲۰٫۰	-۸٫۲	-۳٫۹	-۵٫۷	-۰٫۷	۴۱٫۱	۵۸٫۸	۶۸٫۹	درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه)	
-۱٫۳	۲٫۶	۸٫۵	۱۵٫۳	۲۱٫۸	۳۲٫۲	۴۷٫۳	۶۱٫۲	۷۵٫۲	۹۳٫۲	۱۱۳٫۳	۱۲۱٫۲	۱۲۵٫۴	تورم ۱۲ ماهه	

نمودار ۱- درصد تغییر ماهانه شاخص بهای مصرف کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳

بررسی تغییرات ماهانه شاخص قیمت مصرف کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که شاخص قیمت مصرف کننده در بازه زمانی مزبور روند کاهشی نامحسوسی داشته؛ به طوری که تغییرات ماهانه این شاخص از ۱/۴ درصد در تیر ۹۲ و پس از نوسانات متفاوت در بازه زمانی مربوطه، دوباره به سطح ۱/۴ درصد در تیر ۹۳ رسیده است. همچنین تغییرات ماهانه شاخص قیمت تولید کننده نیز روند نسبتاً ثابتی را در این دوره داشته و از بیش از ۳ درصد در تیر ۹۲ به حدود ۱/۵ درصد در تیر ۹۳ کاهش پیدا کرده است. مقایسه این دو شاخص در طی دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد که هر دو شاخص در هر ماه روند کاهشی داشته‌اند و این موضوع مربوط به زمانی است که دولت یازدهم سیاست ضد تورمی را مورد توجه قرار داده است؛ هر چند که در بعضی از ماهها این روند افزایشی است. برای مثال شاخص قیمت تولید کننده با اجرای فاز دوم هدفمندی و اصلاح قیمت‌های مربوط به برخی از مهم‌ترین حامل‌های انرژی در اردیبهشت ماه سال ۹۳ باعث افزایش تغییرات ماهانه گردیده، ولی تبعات تورمی آن بعد از اجرای فاز دوم هدفمندی نسبت به اجرای فاز اول هدفمندی در سال‌های قبل به مراتب کمتر بود و تاثیر زیادی بر شاخص‌های مذکور نداشت.

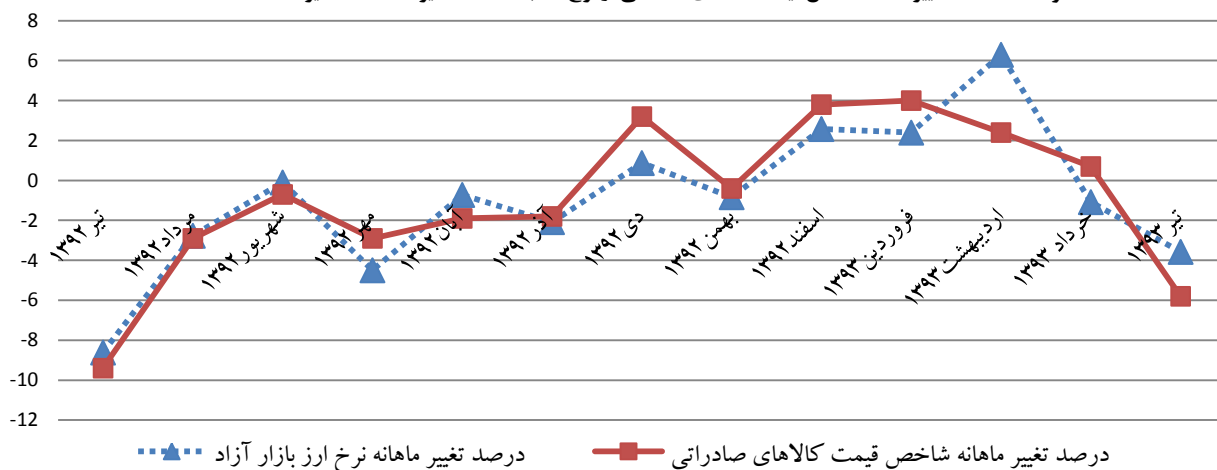
دامنه نوسانات مربوط به روند شاخص قیمت کالاهای صادراتی در طی دوره‌ی مورد بررسی بیشتر از دو شاخص دیگر است، به طوری که تغییرات ماهانه شاخص کالاهای صادراتی (به دلیل نوسانات نامحسوس نرخ ارز بازار آزاد در دوره‌ی مورد بررسی) از منفی ۹/۴ درصد در تیر ۹۲ به حدود ۳ درصد در دی ۹۲ افزایش پیدا کرده و در بهمن ۹۲ به منفی ۰/۴ درصد نزول کرد، سپس روند افزایشی آن ادامه پیدا کرده به طوری که در اولین ماه سال ۹۳ به ۴ درصد افزایش یافت. تغییرات ماهانه شاخص از فروردین لغایت تیر ۹۳ روند کاهشی محسوسی داشته و از ۴ درصد در فروردین ۹۳ به حدود منفی ۶ درصد در تیر ۹۳ رسید. شایان ذکر است که نوسانات این

شاخص با نوسانات نرخ ارز بازار آزاد همسو بوده است. بررسی نوسانات این شاخص به همراه نوسانات نرخ ارز به شرح زیر ارائه شده است:

جدول ۲- درصد تغییر ماهانه شاخص قیمت کالاهای صادراتی و نرخ ارز بازار آزاد از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳

شرح	سال ۱۳۹۲												سال ۱۳۹۳
	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر
شاخص قیمت کالاهای صادراتی	۲۷۷,۹	۲۶۹,۸	۲۶۸	۲۶۰,۱	۲۵۵,۱	۲۵۰,۴	۲۵۸,۴	۲۵۷,۴	۲۶۷,۲	۲۷۸	۲۸۴,۸	۲۸۶,۷	۲۷۰,۲
درصد تغییر ماهانه	-۹,۴	-۲,۹	-۰,۷	-۲,۹	-۱,۹	-۱,۸	۳,۲	-۰,۴	۳,۸	۴,۰	۲,۴	۰,۷	-۵,۸
نرخ ارز بازار آزاد	۳۲۷۱۳	۳۱۸۰۷	۳۱۷۷۵	۳۰۳۴۶	۳۰۱۲۶	۲۹۴۹۸	۲۹۷۵۵	۲۹۵۰۶	۳۰۲۶۶	۳۰۹۹۱	۳۲۹۴۱	۳۲۵۸۴	۳۱۴۱۹
درصد تغییر ماهانه	-۸,۶۲	-۲,۷۷	-۰,۱۰	-۴,۵۰	-۰,۷۲	-۲,۰۸	۰,۸۷	-۰,۸۴	۲,۵۸	۲,۴۰	۶,۲۹	-۱,۰۸	-۳,۵۷

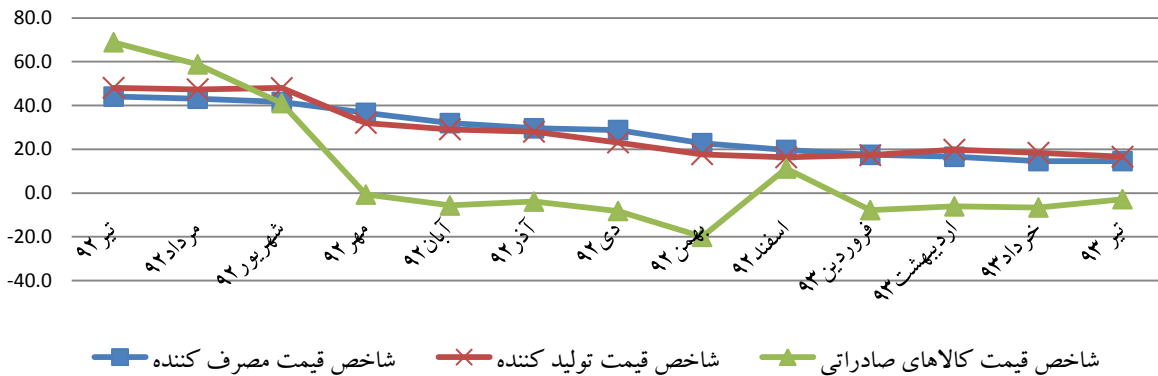
نمودار ۲- درصد تغییر ماهانه شاخص قیمت کالاهای صادراتی و نرخ ارز بازار آزاد از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳

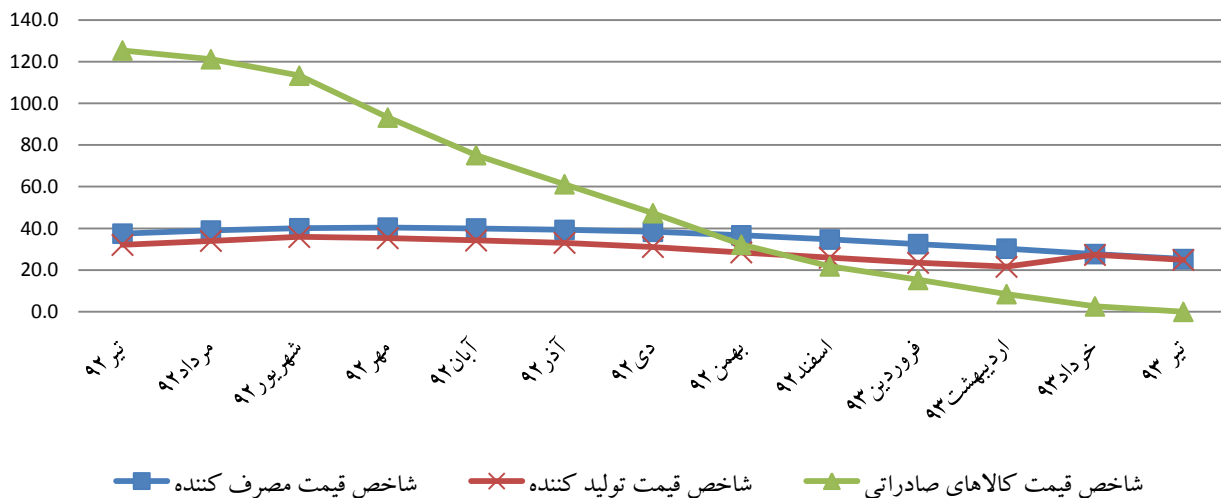
شاخص قیمت کالاهای صادراتی در ایران یکی از انواع شاخص های قیمت است که تغییرات سطح عمومی قیمت کالاهای غیر نفتی صادراتی را نشان می دهد. با توجه به اینکه در تهیه شاخص مذکور، قیمت ارزی کالاهای صادر شده به قیمت ریالی تبدیل می شود، تغییرات این شاخص علاوه بر «تغییرات قیمت کالاهای صادر شده در بازار جهانی»، نمایانگر «نوسانات نرخ ارز» است. بنابراین می توان عنوان کرد که افزایش یا کاهش نرخ ارز در تغییر شاخص صادراتی موثر بوده است. در نمودار ۲، تغییرات ماهانه شاخص قیمت کالاهای صادراتی و نرخ ارز بازار آزاد نشان داده شده است. بررسی این روند در طی دوره‌ی مورد بررسی نشان می دهد که تغییرات نرخ ارز بازار آزاد و شاخص قیمت کالاهای صادراتی، همسو با یکدیگر حرکت کرده اند. توجه به این نکته نیز حائز اهمیت است که افزایش نرخ ارز می تواند مستقیماً قیمت کالاهای وارداتی را تحت تاثیر قرار دهد و هزینه های تولید را به ویژه در صنایعی که محصولات صادراتی آن به مواد اولیه خارجی وابستگی زیادی دارد، بالا ببرد. از سوی دیگر، کاهش ارزش پول ملی، قیمت کالاهای وارداتی را نسبت به محصولات

داخلی بالا برده و سبب تغییر در ترکیب تقاضا به صورت تقاضای بیشتر کالاهای داخلی جهت جانشین سازی کالاهای وارداتی کرده و باعث فشار تورم داخلی می‌شود. حتی افزایش نرخ ارز در بلند مدت می‌تواند موجب بالا رفتن قیمت‌های مصرف‌کننده نیز گردد. لذا تحریک تقاضا با افزایش نرخ ارز و تناسب نرخ ارز با تورم داخلی، اهمیت بیشتری برای صادرات پیدا می‌کند و از آنجایی که یکی از راهکارهای دولت برای خروج غیر تورمی از رکود، صادرات غیر نفتی می‌باشد و از این جهت صعودی بودن ارزش محصولات غیر نفتی مثل محصولات پتروشیمی می‌تواند به کاهش رقابت پذیری کالاهای صادراتی و عدم توفیق در یافتن بازارهای جدید برای این محصولات منجر شود که این موضوع نیازمند بررسی و توجه جدی از سوی برنامه ریزان و سیاستگذاران کشور می‌باشد.

نمودار ۳- تورم نقطه به نقطه شاخص بهای مصرف‌کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳

نمودار ۴- تورم ۱۲ ماهه شاخص بهای مصرف‌کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی از تیر ماه ۱۳۹۲ تا تیر ماه ۱۳۹۳

بررسی نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف کنندگان، تولید کنندگان و کالاهای صادراتی نشان می‌دهد که هر سه شاخص در طی دوره‌ی مورد بررسی روند کاهشی را طی کرده‌اند. کاهش محسوس تورم نقطه به نقطه در شاخص قیمت مصرف کنندگان در تواتر زمانی ماهانه نشان می‌دهد که این تورم از ۴۴/۰ درصد در تیر ۹۲ به ۱۴/۶ درصد در تیر ۹۳ رسیده است. همچنین نرخ تورم نقطه به نقطه تولیدکننده از ۴۸ درصد در تیر ۹۲ به بیش از ۱۶ درصد در تیر ۹۳ کاهش پیدا کرده است. تورم نقطه به نقطه کالاهای صادراتی نیز روند نزولی نسبتاً محسوسی را نسبت به دو شاخص دیگر داشته است؛ به طوری که نرخ تورم نقطه به نقطه این شاخص در تیر ۹۲ از حدود ۶۹ درصد به منفی ۰,۷ درصد در مهر ۹۲ کاهش پیدا کرده است و سپس این روند با نوسانات جزئی ادامه پیدا کرده تا اینکه به حدود منفی ۳ درصد در تیر ۹۳ رسیده است.

مقایسه نرخ تورم نقطه به نقطه مصرف کننده و تولیدکننده طی دوره‌ی مورد بررسی نشان می‌دهد که هر دو شاخص از یک ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل روند نزولی را آغاز کرده‌اند. با توجه به اینکه شاخص قیمت تولید کننده با استفاده از سنجش تغییرات کالاها و خدمات موردنیاز برای تولید محاسبه می‌شود و در نتیجه می‌توان آن را معادل هزینه‌های تولید دانست و کاهش این شاخص تأثیر زیادی بر کاهش شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی در آینده خواهد داشت. لذا در بین این دو شاخص، شاخص قیمت تولیدکننده به دلیل «پیش‌نگر» بودن، اهمیت زیادی برای سنجش تبعات تورمی دارد. چرا که شاخص قیمت تولیدکننده نسبت به شاخص قیمت مصرف کننده در زمان کمتری اثرات مربوط به افزایش قیمت‌ها را در خود نشان می‌دهد. از سوی دیگر، اجرای سیاست ضد تورمی در دولت یازدهم باعث شد تا هر دو شاخص در ماههای سال ۹۳ نسبت به ماه مشابه سال ۹۲ روند نزولی داشته باشد.

نرخ تورم ۱۲ ماهه مصرف کنندگان و تولید کنندگان نیز در بازه زمانی مزبور روند نسبتاً ثابتی داشته است، به طوری که نرخ تورم ۱۲ ماهه مصرف کننده از حدود ۳۸ درصد در تیر ۹۲ به بیش از ۲۵ درصد در تیر ۹۳ کاهش یافته است. همچنین نرخ تورم ۱۲ ماهه تولیدکننده از ۳۲ درصد در تیر ۹۲ به حدود ۲۵ درصد در تیر ۹۳ کاهش پیدا کرده است. شایان ذکر است که نرخ تورم ۱۲ ماهه کالاهای صادراتی نیز در بازه زمانی مزبور، روند کاهشی زیادی داشته، به طوری که از حدود ۱۲۵ درصد در تیر ۹۲ به بیش از منفی ۱ درصد در تیر ۹۳ کاهش داشته است و روند آن با کاهش نوسانات نرخ ارز بازار آزاد همسو می‌باشد.

جدول ۳- تغییرات ماهانه گروههای اصلی و اختصاصی شاخص قیمت مصرف کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی در تیر ماه ۱۳۹۳

درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	شاخص قیمت کالاهای صادراتی	درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	شاخص قیمت تولیدکننده	درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل	شاخص قیمت مصرف کننده	
								درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل
۲٫۸	۰٫۱	محصولات حیوانی	۱۷٫۷	۱٫۴	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۶٫۰	۱٫۴	خوراکی ها و آشامیدنی ها	گروههای اصلی
-۲٫۰	-۳٫۴	محصولات نباتی	۱۱٫۱	۰٫۷	ساخت (صنعت)	-۷٫۶	-۰٫۹	دخانیات	
-۹٫۳	-۳٫۱	چربی ها و روغن های حیوانی و نباتی	۲۸٫۳	۲٫۰	حمل و نقل و انبارداری	۲۰٫۴	۱٫۰	پوشاک و کفش	
-۹٫۵	-۳٫۶	محصولات صنایع غذایی، نوشابه ها و توتون	۲۰٫۴	۱٫۸	هتل و رستوران	۱۵٫۴	۰٫۷	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها	
۳٫۵	-۹٫۶	محصولات معدنی	۱۸٫۲	۰٫۱	اطلاعات و ارتباطات	۱۰٫۵	۰٫۳	اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه	
-۹٫۹	-۵٫۵	محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته	۱۴٫۶	۰٫۶	آموزش	۳۲٫۳	۷٫۸	بهداشت و درمان	
۰٫۹	-۳٫۵	مواد پلاستیک و کائوچو و مصنوعات آن ها	۳۴٫۶	۹٫۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲۶٫۶	۱٫۱	حمل و نقل	
-۳٫۳	-۳٫۶	پوست و چرم و محصولات چرمی	۲۳٫۲	۱٫۶	سایر فعالیت های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	۱۳٫۶	-۰٫۲	ارتباطات	
-۱٫۵	-۲٫۶	چوب و اشیای چوبی				۲۰٫۰	۰٫۰	تفریح و امور فرهنگی	
-۵٫۱	-۳٫۷	مواد نسجی و مصنوعات از این مواد	۱۷٫۷	۱٫۴	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۳٫۵	۰٫۵	تحصیل	
۳۰٫۸	-۳٫۷	انواع کفش				۱۸٫۲	۰٫۵	رستوران و هتل	
-۱۱٫۲	-۲٫۱	مصنوعات ساخته شده از انواع سنگ				۱۶٫۹	۱٫۱	کالاها و خدمات متفرقه	
-۷٫۹	-۱٫۸	فلزات معمولی و مصنوعات آن ها				۱۱٫۳	۰٫۹	کالا	گروه اختصاصی
-۱۵٫۰	-۴٫۸	ماشین آلات مکانیکی و ادوات برقی	۱۱٫۱	۰٫۷	ساخت (صنعت)	۱۹٫۸	۲٫۳	خدمات	
۳٫۴	۳٫۸	وسایل نقلیه زمینی و تجهیزات ترابری							
-۰٫۶	-۸٫۴	محصولات پتروشیمی	۲۷٫۱	۳٫۱	خدمات	۱۵٫۴	۰٫۷	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها	
-۲٫۸	-۵٫۸	شاخص کل	۱۶٫۶	۱٫۵	شاخص کل	۱۴٫۶	۱٫۴	شاخص کل	

جدول ۳، تغییرات ماهانه و تورم نقطه به نقطه شاخص قیمت مصرف کننده، تولیدکننده و کالاهای صادراتی را در تیرماه ۱۳۹۳ و در هر یک از گروههای اصلی و اختصاصی نشان می دهد. بررسی تغییر ماهانه شاخص قیمت مصرف کننده نشان می دهد که گروه «بهداشت و درمان» با $7/8$ درصد بیشترین تغییر را نسبت به خرداد ۹۳ داشته و گروه «دخانیات» با منفی $0/9$ درصد کمترین تغییر را داشته است. همچنین بررسی تورم نقطه به نقطه شاخص قیمت مصرف کننده در گروههای اصلی نیز، نتایج مشابهی را نشان می دهد.

بررسی شاخص قیمت تولیدکننده به تفکیک هر یک از گروههای اصلی در تیر ماه ۹۳ نشان می دهد که بیشترین درصد تغییر ماهانه مربوط به گروه «بهداشت و مددکاری اجتماعی» بوده و کمترین درصد مربوط به گروه «اطلاعات و ارتباطات» بوده است ولی از نظر بررسی تورم نقطه به نقطه شاخص قیمت تولیدکننده، گروه «بهداشت و مددکاری اجتماعی» دارای بیشترین درصد تغییر ($34/6$ درصد) و گروه «ساخت (صنعت)» کمترین درصد تغییر ($11/1$ درصد) را نسبت به سایر گروهها داشته اند.

بررسی درصد تغییر ماهانه شاخص قیمت صادراتی نیز در هر یک از گروههای اصلی نشان می دهد که در تیر ماه ۹۳، گروه «محصولات معدنی» با منفی $9/6$ درصد، بیشترین کاهش را در گروه مزبور داشته است. همچنین از نظر بررسی تورم نقطه به نقطه در هر یک از گروهها، گروه «انوع کفش» دارای بیشترین درصد تغییر ($30/8$ درصد) و گروه «ماشین آلات مکانیکی و ادوات برقی» با منفی $15/0$ درصد، بیشترین کاهش را در گروه مربوطه داشته است.